

Sygn. I ACz 629/19

POSTANOWIENIE

Dnia 12 września 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Małgorzata Wołczańska

Sędziowie: SSA Joanna Naczyńska (spr.)

SSO del. Lucyna Morys - Magiera

po rozpoznaniu w dniu 12 września 2019r. w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa J. D. występującej jako reprezentant i członek grupy, składającej się z trzydziestu trzech osób w skład, której wchodzi: R. H., J. H., D. O., M. O., P. R., D. R., A. S. (1), A. S. (2), M. P., A. P. (1), A. P. (2), A. P. (3), W. S. (1), W. S. (2), G. C., I. C., E. P., R. P., R. W., A. W., Ł. S., K. S., K. C., M. C., A. K. (1), A. K. (2), R. K., U. K., G. T., E. C., P. S., A. M. i J. D.,

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością Spółce komandytowej w Ś.

o zapłatę

na skutek zażalenia pozwanej

na postanowienie Sądu Okręgowego w Katowicach

z 4 kwietnia 2019r., sygn. akt I C 998/18

postanawia:

- 1) oddalić zażalenie;
- 2) rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego pozostawić Sądowi Okręgowemu w orzeczeniu kończącym postępowania w instancji.

SSA Joanna Naczyńska SSA Małgorzata Wołczańska SSO del. Lucyna Morys

- Magiera

Sygn. akt I ACz 629/19

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Katowicach postanowił rozpoznać w postępowaniu grupowym sprawę z powództwa J. D. występującej jako reprezentant i członek grupy, składającej się z trzydziestu trzech osób w skład, której wchodzi: R. H., J. H., D. O., M. O., P. R., D. R., A. S. (1), A. S. (2), M. P., A. P. (1), A. P. (2), A. P. (3), W. S. (1), W. S. (2), G. C., I. C., E. P., R. P., R. W., A. W., Ł. S., K. S., K. C., Mi l e na C., A. K. (1), A. K. (2), R. K., U. K., G. T., E. C., P. S., A. M. i

J. D. przeciwko pozwanej (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością Spółce komandytowej w Ś. o zapłatę łącznie 1.469.820zł i kosztów procesu.

Przedstawiciel grupy w pozwie wyodrębnił 16 podgrup: czternaście obejmujących małżeństwa, piętnastą obejmującą dwie osoby niebędące małżeństwem i szesnastą obejmującą trzy osoby. Wskazał, że pozwana jest deweloperem, który zrealizował przedsięwzięcie deweloperskie polegające na wybudowaniu osiedla budynków mieszkalnych wielorodzinnych o nazwie (...) w Ś.. Poszczególni członkowie grupy zawarli z pozwanym bądź jego poprzednikiem prawnym notarialnie umowy deweloperskie w okresie od 21 lipca 2014r. do 23 czerwca 2015r. Do każdego aktu notarialnego dołączony był prospekt informacyjny, stanowiący integralną część umowy deweloperskiej, opisujący poszczególne etapy – zadania inwestycyjne wraz z załącznikami, w tym rzutami wszystkich kondygnacji budynku. Deweloper zobowiązał się w umowie, że budynki i lokale mieszkalne zostaną wykonane zgodnie ze standardem opisanym w prospekcie informacyjnym. Prospekty informacyjne wszystkich członków grupy w części indywidualnej zawierały identyczne zapisy co do technologii wykonania oraz zakresu i standardu prac wykończeniowych. W okresie od 12 maja 2015r. do 16 lutego 2016r. członkowie grup zawarli z pozwanym w formie aktu notarialnego umowy sprzedaży, nabywając prawo własności nieruchomości lokalowych. Członkowie czternastu pierwszych podgrup oraz członek grupy 15 E. C. nabyli lokale mieszkalne w ramach wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej. Członkowie grupy nr 16 oraz członek podgrupy nr 15 G. T. nabyli lokale mieszkalne indywidualnie.

Zdaniem powódki wszystkie nieruchomości zostały nabyte z tożsamymi wadami, mianowicie ściany wewnętrzne nośne, zgodnie z załącznikiem do prospektu informacyjnego w postaci rzutu kondygnacji, miały zostać wybudowane z bloczków wapienno - piaskowych o nazwie handlowej (...), a faktycznie użyto do tego celu pustaka ceramicznego P., co zmniejszyło izolacyjność akustyczną tych ścian. Członkowie grupy złożyli pozwanej oświadczenia o obniżeniu ceny nabytych lokali w trybie art. 560 § 3 k.c., a zatem w takiej proporcji do ceny wynikającej z umowy, w jakiej wartość rzeczy z wadą pozostaje do wartości rzeczy bez wady, stojąc na stanowisku, że w związku z tą wadą część kwoty jaką faktycznie zapłacili w ramach ceny stała się świadczeniem nienależnym. Drugi zarzut jaki podnieśli członkowie grupy dotyczy braku w lokalach mieszkalnych układu cyrkulacji w instalacji ciepłej wody użytkowej. Zarzucili, że urządzenia do podgrzewania wody oraz instalacja wodna w lokalach funkcjonują niewłaściwie lub zostały wykonane niezgodnie z umową i wolą nabywców lokali. Oświadczyli, że wady te z uwagi na ich charakter zostały wykryte po odbiorze i po upływie jakiegoś czasu korzystania z nieruchomości. Uzasadniając wniosek o rozpoznanie sprawy w postępowaniu grupowym powódka wskazała, że objęte pozwem roszczenia mają charakter jednolity, ponieważ są to roszczenia pieniężne wynikające ze złożonych w formie pisemnej oświadczeń o obniżeniu ceny. Podkreśliła, że żądanie oparte jest na tej samej podstawie faktycznej. Podniosła, że wszyscy członkowie grupy zawarli umowy deweloperskie według tego samego wzorca aktu notarialnego w jednej kancelarii notarialnej, dotyczące zakupu nieruchomości w ramach tego samego przedsięwzięcia deweloperskiego. Oświadczyła, że wszyscy członkowie nabyli mieszkania w domach wielorodzinnych zaprojektowanych w jednym biurze projektowym przez tego samego projektanta oraz, że domy te powinny zostać wybudowane w takiej samej technologii, zgodnie z prospektem informacyjnym i jego załącznikami. Podkreśliła, że przedsięwzięcie deweloperskie zostało zrealizowane przez ten sam podmiot oraz, że w każdym nabytym mieszkaniu członka grupy wykryto te same wady, a nadto, że członkowie grupy złożyli oświadczenia o obniżeniu ceny o jednakowej treści.

W odpowiedzi na pozew pozwana podniosła zarzut niedopuszczalności postępowania grupowego w sprawie z uwagi na:

a) brak ujednoczenia wysokości roszczeń w ramach grupy lub podgrup, brak spełnienia przez podgrupy wymogu wynikającego z art. 2 ust. 2 u.p.g. Wywodziła, że nie dokonano ujednoczenia co najmniej dwóch roszczeń w ramach podgrupy. Podniosła, że małżonków pozostających w ustroju wspólności majątkowej należy traktować jako jednego członka grupy, któremu przysługuje jedno roszczenie. Podkreśliła, że ujednoczenie roszczeń jest możliwe tylko w sytuacji, gdy występują co najmniej dwa roszczenia oraz, że niedopuszczalne jest stworzenie podgrupy dla dwóch osób, którym przysługuje łącznie jedno roszczenie. Akcentowała, że małżonkowie pozostający w ustroju wspólności dysponują jednym niepodzielnym roszczeniem, a nie dwoma roszczeniami, które mogłyby podlegać ujednoczeniu przez zrównanie ich wysokości. Podniosła, że w każdej z podgrup 1-14 występują dwie osoby pozostające w

związku małżeńskim, występujące z jednym żądaniem objętym wspólnością majątkową małżeńską oraz, że wskazanie małżonków jako członków grupy stwarza jedynie pozorność spełnienia wymogu ustawowego, a faktycznie podgrupy 1-14 nie spełniają wymogu dotyczącego liczebności podgrupy;

b) okoliczność, że powód dochodzi w pozwie tylko części roszczeń;

c) okoliczność, że roszczenia poszczególnych osób - członków grupy lub podgrup nie są oparte na tej samej lub takiej samej podstawie faktycznej; nie wynikają z takich samych zapisów umowy. Podniosła, że roszczenia objęte pozwem dotyczą odrębnych lokali, a ich zakres jest niejednorodny, bowiem różne są lokale każdej z osób występujących z roszczeniami i różny jest stan faktyczny dotyczący poszczególnych lokali. Akcentowała, że w sześciu lokalach wykonała prace dodatkowe, zwiększające ochronę akustyczną, w związku z czym ochrona akustyczna lokali objętych pozwem jest różna w zależności od lokalu. Podniosła też, że oświadczenia o obniżeniu ceny lokali nie zostały złożone przez wszystkich członków grupy.

W piśmie procesowym z 10 lutego 2019r. powódka podkreśliła, że badając dopuszczalność postępowania grupowego, Sąd ocenia jedynie czy zostały spełnione wymogi z art. 1 i 2 u.p.g., natomiast nie rozstrzyga czy członkom grupy przysługuje roszczenie oraz czy wiarygodność małżonków przysługuje im solidarnie. Podkreśliła, że nie jest to kwestia wstępna, lecz materia postępowania rozpoznawczego. Przy czym z ostrożności na nowo ukształtowała podgrupy dzieląc je na pięć podgrup, z czego pierwsza podgrupa obejmuje cztery małżeństwa, podgrupa druga i trzecia obejmują po trzy małżeństwa w każdej, a podgrupa czwarta obejmuje jedno małżeństwo i dwie osoby działające indywidualnie, podgrupa piąta obejmuje trzy osoby. Dwa małżeństwa z pierwotnego pozwu nie zostały zakwalifikowane do żadnej z podgrup. Podniosła, że nie istnieje ustawowy zakaz dochodzenia w postępowaniu grupowym części roszczenia oraz, że roszczenia członków grupy są oparte na takiej samej podstawie faktycznej.

Pozwana w piśmie procesowym z 28 lutego 2019r. podniosła, że już na etapie oceny przesłanek dopuszczających rozpoznanie sprawy w ramach postępowania grupowego, Sąd weryfikuje, czy prawidłowo zostało dokonane ujednoczenie roszczeń pieniężnych w ramach grupy lub podgrupy. Wywodziła, że ujednoczeniu podlegają co najmniej dwa roszczenia pieniężne w ramach podgrupy przysługujące dwóm odrębnym osobom. Podtrzymała zarzut niedopuszczalności dochodzenia w postępowaniu grupowym jedynie części roszczeń, z uwagi na cel tego postępowania. Podniosła, że roszczenia członków grupy nie są oparte na tej samej lub takiej samej podstawie faktycznej, ponieważ nie są oparte na treści takich samych zapisów umownych czy innych dokumentów. Podkreśliła, że brak zachowania tożsamości stanu faktycznego wynika także stąd, że nie wszyscy członkowie grupy złożyli oświadczenia o obniżeniu ceny. Wywodziła, że złożenie oświadczenia o obniżeniu ceny jest jednostronną czynnością prawną materialnoprawną, dotyczącą nieruchomości oraz, że zgodnie z art. 37 § 4 k.r.o. czynność ta, dokonana bez zgody drugiego małżonka, jest nieważna. Wskazała także, że ściany wewnętrzne nośne międzylokalowe nie są elementem lokali, lecz stanowią część wspólną, przez co właścicielowi lokalu przysługuje roszczenie o usunięcie takiej wady wyłącznie w wysokości odpowiadającej wysokości udziału w nieruchomości wspólnej.

Oceniając dopuszczalność rozpoznania sprawy w postępowaniu grupowym, Sąd Okręgowy przywołał regulacje art. 1 ust. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 2009r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym (tekst jedn. Dz.U. z 2018r., poz. 573; zwana u.p.g.), stanowiące, że ustawa ta normuje sądowe postępowanie cywilne w sprawach, w których są dochodzone roszczenia jednego rodzaju, co najmniej 10 osób, oparte na tej samej lub takiej samej podstawie faktycznej (postępowanie grupowe). Ustawa ma zastosowanie w sprawach o roszczenia z tytułu odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny, z tytułu czynów niedozwolonych, z tytułu odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania umownego lub z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, a w odniesieniu do roszczeń o ochronę konsumentów także w innych sprawach. Stwierdził, że zgodnie z dominującymi poglądami doktryny podmioty dochodzące roszczeń w postępowaniu grupowym cechuje określona więź o charakterze podmiotowym i przedmiotowym. Więź podmiotowa dotyczy osób z grupy, które zostały poszkodowane wskutek jednego zachowania sprawcy. Osoby te dochodzą w postępowaniu grupowym roszczenia od jednego podmiotu (naruszyciela). Natomiast wspólność przedmiotowa jest związana z rodzajem naruszenia, które sprawia, że uzasadnione i możliwe zarazem jest wspólne dochodzenie roszczenia przez grupę. Więź istniejąca

między członkami grupy musi być oparta na tej samej lub takiej samej podstawie faktycznej. Sąd Okręgowy podkreślił, że kluczowe znaczenie ma zatem ustalenie jednorodności roszczeń indywidualnych członków grupy, co pozwala objąć ich pozwem grupowym. Wskazał, że do ustawowych warunków dopuszczalności powództwa grupowego, które są badane na etapie certyfikacji pozwu grupowego zalicza się:

- a) liczebność grupy (co najmniej 10 osób),
- b) jednorodność roszczeń członków grupy z określonego w ustawie katalogu spraw, (roszczenia o ochronę konsumentów, z tytułu odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny, z tytułu czynów niedozwolonych, odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania umownego lub z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, a w odniesieniu do roszczeń o ochronę konsumentów także w innych sprawach),
- c) tożsamość podstawy faktycznej roszczeń członków grupy,
- d) ujednoczenie wysokości roszczenia pieniężnego każdego członka grupy przy zastosowaniu kryterium kwotowego (jeżeli w postępowaniu grupowym dochodzone są roszczenia pieniężne).

Sąd Okręgowy wyjaśnił:

- odnośnie do przesłanki liczebności grupy i podgrupy, że podgrupa musi liczyć co najmniej dwie osoby oraz, że ostateczny skład grupy będzie kształtował dopiero prawomocne postanowienie Sądu co do składu grupy. Wyjaśnił, że celem podziału na podgrupy jest ujednoczenie roszczeń oraz, że ujednoczeniu podlegają co najmniej dwa roszczenia. Wyjaśnił również, że najpierw należy ujednoczyć roszczenia, a następnie podzielić członków grupy na podgrupy, liczące co najmniej dwie osoby;
- odnośnie do przesłanki jednorodności roszczenia, że roszczenia jednorodne to roszczenia jednego rodzaju, ale nie takie same (jednakowe). Roszczenia mogą być oparte na tej samej lub takiej samej podstawie faktycznej, powinny wynikać z jednego typu stosunku prawnego, z jednego zdarzenia bądź zdarzeń podobnych do siebie, a powództwo obejmować musi żądanie udzielenia ochrony prawnej w ten sam sposób dla wszystkich członków grupy;
- odnośnie do przesłanki tożsamości podstawy faktycznej roszczeń członków grupy, że ta sama podstawa faktyczna powództwa stanowi podstawowy (wyjściowy) zespół faktów uzasadniających roszczenie oraz, że zachodzi ona, gdy uzyskanie ochrony prawnej wiąże się z identyczną sytuacją bądź zdarzeniem, zaś o takiej samej podstawie faktycznej mowa jest wówczas, gdy roszczenia wywodzone są jedynie z podobnych sytuacji i zdarzeń, zatem jeśli chodzi o roszczenia oparte na jednakowej podstawie faktycznej, to są to roszczenia, których podstawę stanowi taka sama podstawa faktyczna (przesłanka sensu stricto) lub roszczenia, których istotne okoliczności faktyczne są wspólne (przesłanka sensu largo). Przyjął, że mogą istnieć nieznaczne różnice pomiędzy indywidualnymi podstawami roszczeń, jednak niezbędne jest, aby istotne okoliczności faktyczne uzasadniały żądanie wspólne dla wszystkich roszczeń. Wyjaśnił również, że taka sama podstawa faktyczna roszczeń występuje, gdy mamy do czynienia z wielością zdarzeń, które wykazują podobieństwo. Wymóg tej samej lub takiej samej podstawy faktycznej powództwa oznacza, że podstawy faktycznej powództwa nie muszą stanowić tożsame okoliczności, a za wystarczające należy uznać ich istotne podobieństwo. W związku z tym podstawa faktyczna dochodzonych roszczeń (przez co najmniej 10 osób) musi być co najmniej taka sama (nie musi być ta sama). Podkreślił, że przy dochodzeniu roszczeń pieniężnych musi wystąpić podobieństwo podstawy faktycznej zgłoszonych roszczeń;
- odnośnie do przesłanki ujednoczenia wysokości roszczenia każdego członka grupy przy zastosowaniu kryterium kwotowego (jeżeli w postępowaniu grupowym dochodzone są roszczenia pieniężne), że ustawodawca w wyniku nowelizacji z 2017r. wprowadził nowe zasady ujednoczenia wysokości roszczeń w postępowaniu grupowym. Jednym z kryteriów dochodzenia tych roszczeń jest kryterium kwotowe. Ujednoczenie wysokości roszczeń oznacza zgłoszenie do postępowania grupowego roszczeń w identycznej wysokości dla wszystkich członków grupy, a zróżnicowanie wysokości roszczeń jest możliwe wyłącznie poprzez wykorzystanie instytucji podgrupy:

członkowie danej podgrupy dochodzą roszczenia w jednakowej wysokości, natomiast wysokość roszczeń może być zróżnicowana w zależności od podgrup. W przypadku, gdy w postępowaniu grupowym ma być dochodzone roszczenie o zasądzenie kwoty pieniężnej, członkowie grupy muszą zgodzić się na ryczałtowe określenie wysokości należnego im odszkodowania, tzn. na jego ujednoczenie (standaryzację), rezygnując z możliwości dochodzenia swojego roszczenia indywidualnie i z jego zaspokojenia w szerszym zakresie. Zgodę na ujednoczenie roszczeń muszą wyrazić wszyscy członkowie grupy. Podkreślił, że wprawdzie ustawa nie określa w jakim trybie oraz z czyjej inicjatywy tworzone są podgrupy, ale przyjmuje się, że decyzję o utworzeniu podgrupy podejmuje reprezentant grupy, na podstawie oceny wysokości roszczeń zgłoszonych przez osoby przystępujące do grupy. Wyjaśnił, że nie jest konieczne uzyskanie zgody członka grupy na przypisanie go do podgrupy (tj. ujednoczenie dochodzonych przez niego roszczeń w ramach podgrupy), aczkolwiek umowa zawarta pomiędzy reprezentantem grupy oraz członkami grupy może przewidywać jednak odmienne zasady tworzenia podgrup, w tym w szczególności nałożyć na reprezentanta grupy obowiązek wcześniejszego uzyskania zgody członków grupy na ujednoczenie wysokości roszczeń w ramach podgrup oraz na przypisanie ich do danej podgrupy. Przywołał pogląd doktryny /tak: P. Pietkiewicz (w:) M. Rejdak, P. Pietkiewicz, Ustawa o dochodzeniu roszczeń, s. 92, Nb 27/, że przy ocenie dopuszczalności pozwu zbiorowego Sąd nie bierze udziału w procesie tworzenia się poszczególnych podgrup i nie może ani ustalać poszczególnych podgrup, ani zmieniać ich liczby, czy też wpływać na skład osobowy konkretnej podgrupy. Jest tak dlatego, że Sąd z urzędu nie ingeruje w jakość, ani w ilość dochodzonych roszczeń przez członków postępowania grupowego – w tym zakresie znajduje bowiem zastosowanie zasada dyspozycyjności wynikająca z art. 321 k.p.c. w zw. z art. 24 ust. 1 u.p.g. Ujednoczenie wysokości roszczeń (czy to w grupie, czy to w podgrupach) powinno nastąpić w pierwszej fazie postępowania grupowego, tj. przed jego certyfikacją. Ostateczny skład grupy, jak również ostateczny skład podgrup, zostanie zaś ustalony na mocy postanowienia sądu, wydanego zgodnie z art. 17 ust. 1 u.p.g. Przystąpienie do określonej podgrupy powinno zostać w sposób wyraźny potwierdzone przez członka grupy – tak, aby nie budziło wątpliwości reprezentanta grupy ani Sądu, do której z podgrup członek grupy przystąpił oraz na jakiego rodzaju ujednoczenie dochodzonych roszczeń wyraził zgodę. Potwierdzenie takie może zostać przy tym złożone w dowolnej formie (także w formie ustnego oświadczenia skierowanego wobec reprezentanta grupy) i nie musi zostać przedstawione sądowi.

Odnosząc się do kwestii dopuszczalności częściowego dochodzenia roszczeń w postępowaniu grupowym, Sąd Okręgowy wskazał, że z przepisy ustawy nie ograniczają uprawnień powoda do dowolnego kształtowania zakresu swojego żądania, w tym także do dochodzenia na rzecz członków grupy tylko części roszczenia. Zauważył jednak, że dopuszczenie podziału roszczeń przez powoda oraz akceptacja sytuacji, w której w postępowaniu grupowym dochodzona byłaby tylko część roszczeń przysługujących członkom grupy (opartych na tej samej lub takiej samej podstawie faktycznej), zaś w innych postępowaniach (czy to w odrębnym postępowaniu grupowym, czy też w postępowaniach indywidualnych wszczynanych przez członków grupy) dochodzona byłaby pozostała część takiego roszczenia, stawiałaby pod znakiem zapytania sens postępowania grupowego – Sąd byłby bowiem zobowiązany do indywidualnego badania każdego z roszczeń z osobna, tyle że jego orzeczenie odnosiłoby się jedynie do zgłoszonej części roszczeń (por. T. Jaworski, P. Radzimierski, w: Ustawa o dochodzeniu roszczeń, s. 113, Nb 32 oraz P. Pogonowski, Postępowanie grupowe. Ochrona prawna, s. 157).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpatrywanej sprawy Sąd Okręgowy stwierdził, że zasadnicze zarzuty kierowane pod kątem niedopuszczalności rozpoznania żądań pozwu w postępowaniu grupowym koncentrują się wokół kwestii liczebności grupy i podgrup oraz tego, czy podgrupę może tworzyć małżeństwo, któremu przysługuje jedno, niepodzielne roszczenie do lokalu mieszkalnego nabytego w ramach ustawowej wspólności małżeńskiej. Za nieprawidłowe uznał stanowisko, że małżonków należy traktować jako dwuosobową podgrupę, w której każdy z małżonków dochodzi po 50% wartości wspólnie dochodzonego roszczenia, ponieważ roszczenie przynależne do współwłasności łącznej jest niepodzielne. Wyjaśnił, że jeśli jeden z małżonków jest członkiem grupy, to dochodząc roszczenia, które przysługuje obojgu małżonkom działa we wspólnym interesie małżonków oraz, że w takiej sytuacji roszczenie przysługujące wspólnie małżonkom (dochodzone przez oboje małżonków bądź przez może zostać ujednoczone z roszczeniem innego członka grupy lub podgrupy. Uznał, że pierwotny skład podgrup ujęty w pozwie nie spełniał wymogu odnośnie liczebności podgrupy, która powinna wynosić co najmniej dwie osoby, którym przysługują

oddzielne roszczenia o wysokości podlegającej ujednoczeniu. Wyjaśnił, że ujednoczenie polega na zrównaniu wysokości roszczenia pieniężnego każdego członka podgrupy. Stwierdził, że wystąpienie z roszczeniem o zapłatę kwot wchodzących do majątku objętego wspólnością ustawową jest czynnością zachowawczą, którą może podjąć samodzielnie każdy z małżonków. Podkreślił, że powódka w piśmie procesowym z 10 lutego 2019r. zmodyfikowała kształt podgrup, tworząc pięć podgrup przy przyjęciu kryterium jednolitości dochodzonego roszczenia. Stwierdził, że pierwsza podgrupa obejmuje cztery małżeństwa, podgrupa druga i trzecia obejmuje po trzy małżeństwa, podgrupa czwarta obejmuje jedno małżeństwo i dwie inne osoby, podgrupa piąta obejmuje trzy osoby, a roszczenia dwóch małżeństw z pierwotnego pozwu nie zostały zakwalifikowane do żadnej z podgrup. Stwierdził, że w ostatecznym kształcie podgrup zachowane zostały wymogi co do składu i liczebności podgrup i ogólnej liczby członków grupy, która przekracza ustawowy próg 10 osób. Zauważył, że członkowie grupy zgodzili się na ryczałtowe określenie wysokości należnego im odszkodowania, tzn. na jego ujednoczenie (standaryzację), rezygnując z możliwości dochodzenia swojego roszczenia indywidualnie i z jego zaspokojenia w szerszym zakresie.

Stwierdził, że spełnione zostały także pozostałe przesłanki dopuszczalności postępowania grupowego. Dochodzone są bowiem roszczenia jednego rodzaju (o zapłatę) z kategorii roszczeń o ochronę konsumentów i odpowiedzialności kontraktowej pozwanej z tytułu nienależytego wykonania umowy. Roszczenia te oparte na takiej samej podstawie faktycznej – ich kanwą są umowy deweloperskie oraz umowy sprzedaży zawarte według tożsamego wzorca, z pozwaną lub jego poprzednikiem prawnym, a występujące wady są tego samego rodzaju i wystąpiły w lokalach mieszkalnych wybudowanych w ramach tego samego zadania inwestycyjnego.

Za nietrafny Sąd Okręgowy uznał zarzut pozwanej, że oświadczenia o obniżeniu ceny złożone przez jednego z małżonków bez zgody drugiego małżonka są nieważne w świetle art. 37 § 4 k.r.o. Zgoda, o której mowa w art. 37 § 1 k.r.o. dotyczy bowiem tylko określonych kategorii czynności - takich, jak czynności prawne prowadzące do zbycia, obciążenia, odpłatnego nabycia nieruchomości lub użytkowania wieczystego, jak również prowadzące do oddania nieruchomości do używania lub pobierania z niej pożytków, czynności prawne prowadzące do zbycia, obciążenia, odpłatnego nabycia prawa rzeczowego, którego przedmiotem jest budynek lub lokal, czynności prawne prowadzące do zbycia, obciążenia, odpłatnego nabycia i wydzierżawienia gospodarstwa rolnego lub przedsiębiorstwa, darowizny z majątku wspólnego, z wyjątkiem drobnych darowizn zwyczajowo przyjętych. Wśród tych czynności nie mieści się czynność w postaci złożenia oświadczenia o obniżeniu ceny.

Podsumowując, Sąd Okręgowy przyjął, że zachodzą przesłanki do rozpoznania sprawy w postępowaniu grupowym i na podstawie art. 10 u.p.g. postanowił rozpoznać sprawę w postępowaniu grupowym.

Postanowienie to zaskarżyła pozwana, domagając się jego uchylecia, a alternatywnie odrzucenia pozwu. Wniosła również o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania zażaleniowego. Nadto, domagała się wyznaczenia rozprawy w celu rozpoznania zażalenia i przeprowadzenia postępowania dowodowego, w tym przesłuchania świadków S. P. i A. K. (3) w celu ustalenia stanu lokali w chwili ich wydania nabywcom oraz wykonania w niektórych lokalach prac zwiększających ochronę akustyczną. Zarzuciła:

- naruszenie art. 10 ust. 1 w zw. z art. 2 ust. 1 i 2 oraz art. 6 ust. 1 pkt. 2 i 3 u.p.g., ponieważ nie została w pozwie ujednoczona wysokość roszczeń w ramach grupy lub podgrup, a podgrupy nie spełniały wymogu wynikającego z art. 2 ust. 2 u.p.g.;
- błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia przez bezzasadne uznanie, że powódka w piśmie z 10 lutego 2019r. zmodyfikowała podgrupy ukształtowane pozwem;
- naruszenie art. 10 ust. 1 w zw. z art. 1 ust. 1 u.p.g., ponieważ roszczenia poszczególnych osób- członków grupy i podgrup objęte pozwem nie są oparte na tej samej, ani na takiej samej podstawie faktycznej;
- naruszenie art. 16 u.p.g. poprzez bezzasadne przyjęcie, że strona powodowa wykazała należycie dopuszczalność rozpoznania sprawy w postępowaniu grupowym;

- naruszenie art. 328§2 k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c. oraz art. 24 u.p.g., ponieważ uzasadnienie zaskarżonego postanowienia nie spełnia wymogów określonych w art. 328§2 k.p.c., bo Sąd nie wskazał w nim podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, czyli dowodów, na których się oparł i dowodów, które pominął i z jakiej przyczyny, a także nie wskazał faktów, które uznał za udowodnione;
- art. 233§1 k.p.c. w zw. z art. 24 ust. 1 u.p.g. przez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, co doprowadziło do wydania błędnego orzeczenia.

W uzasadnieniu pozwana powieliła zarzuty podnoszone przed Sądem Okręgowym, wywodząc, że nie zostały spełnione przesłanki dopuszczalności rozpoznania sprawy w postępowaniu grupowym. Wskazała konkretne lokale, w których wykonała prace zwiększające ochronę akustyczną i oświadczyła, że zaproponowała wykonanie takich prac także pozostałym nabywcom lokali.

Strona powodowa wniosła o oddalenie zażalenia, jako bezzasadnego i zasądzenia na jej rzecz kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Badanie przesłanek dopuszczalności rozpoznania sprawy w postępowaniu grupowym skupia się na formalnoprawnej ocenie roszczenia pozwu i okoliczności faktycznych przywołanych na jego poparcie. Ocena ta nie wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego, dlatego też zarzut naruszenia art. 233§1 k.p.c. przez brak rozważenia materiału dowodowego nie mógł odnieść skutku. Z tej też przyczyny pozwana niezasadnie domaga się przeprowadzenia na tym etapie postępowania dowodowego w celu ustalenia stanu lokali w chwili ich wydania nabywcom oraz wykonania w niektórych lokalach prac zwiększających ochronę akustyczną (które to notabene okoliczności wynikają z niezakwestionowanych dotąd protokołów), jak i niezasadnie zarzuca naruszenie art. 328§2 k.p.c., do którego miało dojść w wyniku braku wskazania dowodów, na których się oparł i dowodów, które pominął i z jakiej przyczyny i na braku wskazania faktów, które uznał za udowodnione. Rzeczą Sądu na tym etapie postępowania było jedynie zbadanie strony formalnej treści żądań zawartych w pozwie i piśmie z 10 lutego 2019r. modyfikującym żądanie pozwu, jak i treści odpowiedzi na pozew. Pominięcie merytorycznej oceny zasadności roszczenia pozwu wykraczało poza kognicję Sądu na tym etapie postępowania.

Rację ma natomiast skarżąca wywodząc, że podział członków grupy na podgrupy zaprezentowany w pozwie, co też trafnie stwierdził Sąd Okręgowy, wyłączał możliwość rozpoznania sprawy w postępowaniu grupowym, ponieważ podgrupy nie mogli tworzyć małżonkowie, pozostający we wspólności majątkowej małżeńskiej, którym przysługiwało jedno, wspólne roszczenie (zasądzone na ich rzecz wspólnie, a nie solidarnie) i w odniesieniu do podgrupy w skład której wchodził tylko oboje małżonkowie nie mogło być mowy o ujednoczeniu roszczeń.

Niemniej, zasadnie Sąd Okręgowy przyjął, że powódka w piśmie z 10 lutego 2019r. zmodyfikowała podział członków grupy na podgrupy w taki sposób, że po tym przekształceniu, polegającym na innym pogrupowaniu członków grupy spełnione zostało kryterium wyodrębniania podgrup i ujednoczenia roszczeń członków tych podgrup. W miejsce dotychczasowych 16 grup, wydzielone zostały nowe podgrupy. Członkowie grupy wyrazili zgodę na tę modyfikację. Wbrew wywodom zażalenia Sąd Okręgowy miał podstawy ku temu, by przyjąć, że modyfikacja dokonana w piśmie z 10 lutego 2019r. nie stanowi jedynie przykładowej alternatywy, czy też potencjalnej możliwości ukształtowania podgrup, ale konkretną zmianę, ponieważ wola dokonania tej zmiany została jednoznacznie wyrażona. Nie bez znaczenia pozostaje też okoliczność, że ostateczny skład grupy i podgrup zostanie ukształtowany dopiero w przyszłości, na kolejnym etapie postępowania grupowego, po wydaniu w tym zakresie postanowienia na podstawie art. 17 ust. 1 u.p.g. Skoro zgodnie z art. 316§1 k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c. i art. 24 ust. 1 oraz art. 10 ust. 1 u.p.g. Sąd, wydając postanowienie w przedmiocie dopuszczalności postępowania grupowego, zobowiązany jest orzekać biorąc za podstawę stan rzeczy z chwili orzekania, tym samym wszelkie zarzuty, odnoszące się do pierwotnego ukształtowania pozwu zbiorowego, w szczególności odnośnie do liczebności grupy i określonych w nim podgrup są irrelevantne dla rozstrzygnięcia.

Nie budzi wątpliwości Sądu Apelacyjnego spełnienie przesłanki jednorodzaowości roszczeń członków grupy, którzy domagają się świadczenia pieniężnego z tytułu obniżenia ceny nabycia lokali w związku z wystąpieniem takich samych wad w nabytych lokalach, wynikających z wykonania ścian wewnętrznych z materiałów nie zapewniających właściwej izolacji akustycznej oraz braku wykonania instalacji ciepłej wody użytkowej z układem cyrkulacji. Roszczenia członków grupy ukonstytuowały się wskutek złożenia pozwanej oświadczeń o obniżeniu ceny nabytych lokali w trybie art. 560 §3 k.c., wywodząc, że w związku z w/w wadami część kwoty jaką faktycznie zapłacili w ramach ceny stała się świadczeniem nienależnym. Odnośnie do tychże oświadczeń Sąd Okręgowy trafnie przyjął, że oświadczenia o obniżeniu ceny złożone przez jednego tylko z małżonków, którzy wspólnie nabyli lokale mieszkalne, nie są nieważne, ponieważ oświadczenie to ma przymiot czynności zachowawczej w odniesieniu do majątku wspólnego i może być wyrażone bez zgody współmałżonka. Jako oświadczenie tej treści, że nie mieści się w katalogu czynności wymagającej zgody drugiego małżonka, wymienionych w art. 37§1 k.r.o., pozwana nie może zasadnie twierdzić, że oświadczenia te są nieważne z mocy art. 37 §4 k.r.o.

Wbrew też zarzutom zażalenia, Sąd Okręgowy trafnie przyjął, że roszczenia członków grupy oparte są na takiej samej podstawie faktycznej. Wszyscy członkowie grupy zawarli bowiem, jako konsumenci, umowy deweloperskie, a następnie umowy sprzedaży według tego samego wzorca umowy z tym samym deweloperem. Nabyte przez nich lokale usytuowane są w budynkach wybudowanych na tym samym osiedlu, według tego samego projektu i w tej samej technologii. Członkowie grupy domagają się obniżenia ceny w związku z takimi samymi wadami. Okoliczności te łączą wszystkich członków grupy. Elementy różnicujące, na jakie kładzie nacisk pozwana w postaci różnego położenia budynków, różnego wykończenia wewnątrz nie niweczą w realiach sprawy spełnienia przesłanki jednakowej podstawy faktycznej sporu. Podobnie z wykonaniem u niektórych członków grupy, w ich lokalach prac polegających na położeniu na ścianach płyt kartonowo - gipsowych w celu obniżenia dźwięków dochodzących z sąsiednich mieszkań, którzy w protokole odbioru tych prac oświadczyli, że nie zgłaszają zastrzeżeń co do sposobu położenia tych płyt kartonowo - gipsowych. Wprawdzie okoliczność ta może mieć znaczenie dla merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy jako argument obrony pozwanej, że zniwelowała ona wadę polegającą na braku izolacji akustycznej, niemniej nie wpływa na zmianę podstawy faktycznej powództwa. Podstawę faktyczną powództwa kształtuje strona powodowa. Nie jest rzeczą pozwanej uzupełnianie, czy modyfikowanie podstawy faktycznej powództwa. Pozwana może uznać roszczenie w całości lub w części lub podnosić okoliczności faktyczne i prawne wykazujące bezzasadność roszczenia. Na etapie badania przesłanek dopuszczalności powództwa grupowego Sąd jest zobligowany jedynie do formalnoprawnej oceny dopuszczalności postępowania grupowego. Natomiast nie jest uprawniony do badania merytorycznej zasadności roszczeń. Prowadziłoby to do obejścia celu postępowania grupowego i de facto do prowadzenia wielu oddzielnych postępowań. Dopiero postępowanie rozpoznawcze ma wykazać, czy twierdzenia pozwu są zasadne w świetle przepisów prawa materialnego.

Odnośnie do zarzutu dopuszczalności dochodzenia w ramach postępowania grupowego części roszczenia, Sąd Okręgowy przytoczył stanowisko doktryny i judykatury w tej materii zarówno opowiadając się za, jak i przeciw. Nie rozstrzygnął jednakże tej kwestii. Powódka z treści postanowienia o rozpoznaniu sprawy w postępowaniu grupowym wyprowadza wniosek, że opowiedział się za stanowiskiem dopuszczającym możliwość częściowego dochodzenia roszczeń. Wyjaśnić jednakże trzeba, że powódka ani w pozwie, ani w piśmie z 10 lutego 2019r. nie oświadczyła, że dochodzi jedynie części roszczenia i nie oznaczyła procentowo, ułamekowo lub w jakikolwiek inny sposób jaka to miałyby być część tego roszczenia. Jedynie pozwana, w piśmie z 18 stycznia 2019r., wywiodła, że skoro w oświadczeniach członków grupy o obniżeniu ceny lokali wskazano, iż obniża się ich wartość o 50%, a w pozwie powódka dochodzi kwot niższych, to dochodzi jedynie części roszczenia, co w ocenie pozwanej czyni pozew zbiorowy niedopuszczalnym. Wdanie się przez powódkę w polemikę odnośnie do abstrakcyjnie ujmowanej dopuszczalności dochodzenia części roszczenia jest w tej sytuacji irrelevantne dla rozstrzygnięcia. To, że powódka nie żąda zasądzenia na rzecz każdego członka grupy kwot odpowiadających połowie ceny nabycia lokalu przez tego członka nie oznacza, że dochodzi tylko części roszczenia. Okoliczność tę po pierwsze - musiałaby wyraźnie zastrzec, jak i wyjaśnić jakiej konkretnie części roszczenia się domaga, ponieważ dochodzenie części roszczenia w ramach pozwu zbiorowego i wymogu ujednoczenia roszczenia wymaga precyzyjnego określenia części dochodzonego roszczenia w celu ustabilizowania granic przedmiotowych procesu. Po wtóre wobec treści oświadczenia stanowiącego kanwę

wniosku o rozpoznanie sprawy w postępowaniu grupowym, z którego wynika, że każdy z członków grupy rezygnuje z możliwości dochodzenia objętego pozwem roszczenia indywidualnie (a nie tylko z jego części), jak i rezygnuje z jego zaspokojenia w szerszym zakresie, nie sposób wywieść, że powódka dochodzi tylko części roszczeń członków grupy wynikłych z żądania obniżenia ceny. Po trzecie powódka może ograniczyć roszczenia, zwłaszcza, że z istoty ujednolicania wysokości roszczeń wynika, że powódka może dochodzić ich w niższej wysokości, niżby przysługiwałyby członkom grupy. Konkluzje te czynią zbędnym rozstrzygnięcie w sprawie kwestii dopuszczalności dochodzenia części roszczenia.

Dla porządku jedynie Sąd Apelacyjny zauważa, że jeśli powódka przekształci przedmiotowo powództwo i złoży oświadczenie, że dochodzi części roszczenia, wyjaśniając procentowo, ułamkowo lub w inny sposób, jakiej części roszczenia każdego z członków grupy dochodzi, to Sąd ponownie zbada dopuszczalność rozpoznania sprawy w postępowaniu zbiorowym. Nadto, Sąd Apelacyjny zauważa, że każdy z członków grupy może jeszcze zmienić stanowisko, wystąpić z grupy i dochodzić swojego roszczenia indywidualnie w pełnej wysokości (w prawem przewidzianym terminie na dokonanie tej czynności).

Z tych przyczyn w oparciu o art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397§2 k.p.c. i art. 13§2 k.p.c. Sąd Apelacyjny oddalił zażalenie, zastrzegając, że stosownie do art. 108§2 k.p.c. o kosztach postępowania zażaleniowego orzeknie Sąd Okręgowy w orzeczeniu kończącym postępowanie w instancji.

SSA Joanna Naczyńska SSA Małgorzata Wołczańska SSO del. Lucyna Morys- Magiera